

Maomavalitfuste walimised ja tagajärjed

PT

Bibliotheca
Universitatis
Tartuensls

440-16

Üle kolme kuu on maavalitfogude walimistest mööda. Nendel walimistel awaldati asunikfude, riigirentnikfude ja wäikepõllupidajate koonduse nimekirjadele ja tegelastele suurt poolehoidu. Wõrreldes endiste maawalimistega sai Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koondus kolm korda rohkem hääli endisest ja wiimaste Riigifogu walimistega wõrreldes tõstis Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koonduse hääle arw 50%, j. o. ligi 30.000 poolehoidjat tuli juure. Wõime rahuldustundega öelda, et maarahwas ja walijasfond on Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koonduse tööd riigi walitsemisel ja omawalitfuste tegewuses usaldusega krooninud.

On näha, et kohustused, mida rahwas nendel walimistel meie esindajate peale pani, auvalt, kongresside otjustega ja walimiste eel awaldatud nõudmistega kooskõlas täidetakse.

Maomawalitfuste walimiste üldtulemused näitab, et rahwas tahab näha maarakondade walitfusi kohtabel.

Süüdsõnaga: „maad walitfegu maa erakonnad“, läksid ka põllumeestefogud walimistele. Selletõttu nad läbi häda suuifid alal hoida ligifaudu eelmisel Riigifogu walimistel saadud hääle arwu (rängalt kaotasid küll Lääne- ja Petserimaal). Meis on tekkinud suured lõhed ja lastuminekus, mis järjest suurenewad. Walimiste tulemustest oleks pidanud isegi kõige pi-

medamale politifategelajele selge olema: maarahwas nõudis maa erakondade poolt moodustatawaid maawalitfusi. See on käsi, mille põllupidaja kindlasti läbi wiib, kui mitte täna, siis homme.

Kui meie waatame neid suuri majanduslisi ja poliitilisi ülesandeid, mida maawalitfustel kohapeal täita on, siis mõistame rahwa otjust:

Maawalitfjus ehitab maawalitfogu eelarwed ja määrab maakonna kodanikkude maksud. — Meed peawad olema õiglased! Maawalitfjus juhhib maa haridustööd ja koolikorraldust. — Kool olgu maarahwale ja maa laste hingeelule wastaw! Maawalitfjus juhhib teedetegemist ja korrahoidu. — Teede jaotus ja korraldamine nõuab maaoludega arwestamist ja asjatundmist, jne. jne. Ja palju teisi tähtsaid ülesandeid on maawalitfujel täita.

Põllupidajad ägawad raskuste all — filma-pilk on tõsine! Sellepärast wõiwad maawalitfuste ülesandeid kõige paremini ellu wiia otsekoheised ja tegelikud maarahwa esindajad.

Walijad olid kõige suuremat usaldust üles näidanud Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koondusele. Sellepärast ootas rahwas, et tema tõsiseid esitajaid ka maawalitsemisest kõrwale ei jäeta.

Mida meie aga nägime kohe peale walimisi?

Kadedus ja hirm asunikfude, riigirentnikfude ja wäikepõllupidajate koonduse suure poolehoinu pärast maarahwa seas sunnib kogusid ja lotse maarahwa tahtele wastu astuma.

Suurmaapidaja ja tema wäheteadliku sulase, kutsumata hooldaja rünnak meie harilikku põllupidaja, wäikepõllupidaja, wastu.

Põllumeestefogud, juurpõllumehed, kes maa erakondade poolt hääletama kutusid, sõlmisid kohe peale walimisi salajase kokkuleppe sotsialistidega Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koonduse wastu, tema wäljajätamiseks maawalitfustest. Mõnelpool oli see kokkulepe sõlmitud koguni enne walimisi, nagu Petserimaal, Walgamaal jne. Uwalitkult seletasid mõlemad liitlased walimistel, et nad on põhimõttelised wastafed — kui tuli ja west. Põllumeestefogude tegelased ja nende hääletandja dembeldasid kõiki edumeel- seid kuldse kestee poolehoidjaid kodanuse ja eriti talupidaja huiwide äraandjateks. Kes polla kogumees, see olla lots — kommunist. Salaja sõlmitakse aga

kokkuleppeid põhimõtteliste wastastega, et tõsiseid rahwahuiwide kaitsjaid maawalitfustest kõrwale jätta!

Kogu seda teguwiisi ei saa teisti nimetada kui oma walijate petmiseks! Ja kohe astusid põllumeestefogud peaaegu kõigis maakondades sotsialistidega uwalitkult blokki, moodustades nendega koos (kus see wolinikkude arwu juures võimalik oli) maawalitfusi ja „rahuldades kõiki sotsialistide soowiifid“, — nagu üks lots Lääne maawalitfuse walimise puhul maawalitfogu uwalitkult teatas Seda wist igalpool. Et Asunikfude, Riigirentnikfude ja Wäikepõllupidajate koondust surmata, rakendati ennast lotseid wantri ette. Mõnda tegid põllumeestefogud kõigepealt ettepanekuid lotsidele koos walitsemiseks Garjumaal, Järwamaal, Wõrumaal, Petserimaal, Walgamaal, Pärnumaal, Saaremaal, Läänemaal, Wirumaal ja mujal. Pet-

serimaal said kodanikud enne valimisi teada põllumeestekogude ja sotside kokkuleppest ja mõlemad erakonnad tulid ränkade faotustega valimistest välja. Asunikude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse esindajate arv maavalikogus tõusis kolmekordseks.

See näitas, kuidas rahvas hindas kogude ja sotside salajast liitu. Niisama ei lastnud ka teadlikumad Petseri maavalikogu valijad endid petta!

Kuid kõige peale vaatamata püüatakse panna maameest klassivõitlust õppima. K o l m e a s t a k e s t e l ei saa näit. Läänemaal, Valgamaal, Pärnemaal jne. maavalitsused teha ühtegi otjust, ilma et sellel ei peaks olema sotsialistide täieline poolehoid. Kuidas kogumehed maa huvides töötavad, peaks igale kodanikule mistiski küll selge olema.

Kes hakkab kasvatama meie noorsugu?

Kogude pealekäimisel või nende poolt on peaaegu kõigis maakondades antud hariduseelu juhi, s. o. koolivalitsuse juhataja kohad sotsialistidele. Need sotsialistlikud kooliõpetajad teatajad kõige avalikult sotside häälkandjaks, et nüüd tuleb lapsi kasvatama hakata „sotsiaalse kihituse erinõuete kohaselt“. Nõnda hakatakse juba maastunudalast peale kihvitama maalaste hingeelu klassivõitlusega. See on raske hoop, mida maarahvale ja tervele Eesti tulevikule antakse — meie laste kaudu!

Mõnelpool ei läinud põllumeestekogudel ja sotsialistidel korda asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondust maavalitsusest kõrvaldada, ainult seal, kus neil kofku enamust ei olnud.

Kogumehed ja sotid põllupidajate liikumist „suretamas“.

Viimasel ajal on muist-punane liit häbitunde maha jurnunud ja välja tulnud õige seletusega oma häälkandjates. Põllumeestekogude ja sotside liidu ülesanne olla väljasuretada Asunikkude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate koondust, s. o. edumeelsete, eluterwete põllupidajate liikumist. Niipea, kui see korda läheb, jündiwat kõik jälle klassivõitluse põhimõtte alusel — kord linna kogulane peal, sotside selili all, siis jälle sots piitfaga kogumehet turjal, ja ifka selles sunnas edasi. Waene maamees kannatagu, kui nemad joperdawad. Mingisugust kokkuleppe poliitikat ei olewat siis enam waja. Seda mehtkut waenupoliitikat püüawad mõlemad õigustada näitega mõne wälisriigi peale, kus kahe erakonna süsteem häid tagajärgi andwat. Kuid ainukeses riigis, kus kaks erakonda wõistlewad, — Põhja-Ameerika Ühendriikies, on oluford footuks teine, kui meil. Seal wõistlejad erakonnad on põhimõtete poolest iiksteisele wäga lähedal. Kus aga wõim peab minema ühest äärmusest teise, kodanusest sotsialismi, seal on see süsteem rahwa õnnetsuseks. Sa kas wõib niisugust asja juurenate kogemustega maades juhtuda, et wanameelised ja sotsialistid bloki loofsid mõne wahapealse edumeelise era-

Põllumeestekogude ja sotsialistide tegutwiis on hoop näkku rahwale — Eistudes kohalikud omawalitsused tülitsewisse ja klassivõitluse keerdu. Rahmas juba näitas, et ta pooldab kokkuleppe waimu. See-pärast ei olnud walimistel ka edu terawa klassivõitluse õhutajail põllumeestekogudel ja sotsialistidel. Kas on nüüd kaks äärmust leplikumaks muutunud programmilistes küsimustes? Rahjaks ei. Mõlemad liidlased eitawad kõige kindlamalt kokkulepet töökawa alusel. Niinkeseks liidu aluseks on waen väikepõllupidajate, misuguseid meie Eesti põllumeeste seas ligi 90% on, liikumise wastu ja hirm selle ees.

Õjalgu häbeneid liitlased jeda alust awalikult ette tuua. Nad püüdid seletada, nagu oleks asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondus siin nõudmisi seadnud maawalitsuste moodustamisel, mida nemad ei olla jõudnud täita. See seletus ei ole õige.

Asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondus ei ole mingisuguste liialdatud nõudmistega esinenud.

Meie olime igalpool nõus maawalitsujemiseft oja wõtma, nagu jeda walijad meile ülesandeks olid teinud, ka kõige wäheima wõimalikult arwu esindajatega, kuid meid on kõrwale tõrjutud. Ei olnud üldse hmoitatud meie walijate nõudmistest. Meie ei teinudki iikute küsimusi, oleme nõudnud ainult maa huwide rahuldamiist. Teadku walijad, et meie ei ole rahwa ülesande täitmisest loobunud, waid meid püüawad eemaldada mõimult need, keda maarahwas wäheima usaldusega on krooninud.

Konna häwitamise otstarbel; näiteks Inglismaal wanameelised ja sotsialistid koos walitsuse moodustaksid wahameelsete wastu! Selle mõtte wõis välja handuda ainult klassivõitluse teooriast pimestatud, waharene- nud peaja.

Kogumeeste ja sotside poolt soowitatud süsteem wiib rahwa hukatusse.

Peetagu meeles, et meie riik jatub sel kombel juure tuldupurustawa mäe jalale. Suured sifemised wabus- tused on meie riigile äärmiselt hädaohtlikud. Asunik- kude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate koondus on olnud äärmuste taltjutajaks — Eesti riikluse hu- wides. Äärmiste erakondade rünnak maa kesferra- konna wastu, punase ja roheline lipu all, on sellepä- rast wõitlus Eesti riikluse — sinise-must-walge lipu wastu. See on ühtlasi suurmaapidajate ja nende su- laste wõitlus isefeiiswä wäikepõllupidaja wastu.

Kõik väikepõllupidajad asunikkude, riigi- rentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse ümber!

Kõik põllupidajad, kellel kallis juhtmõte, et Eesti riiki kannaks waba ja isefei- sew väikepõllupidaja, koondugu kindlamalt U. R. W. koonduse ümber, kes kaitses üht- laselt väikepõllumehe huwisi, olgu see wanatalupidaja, asunik, riigirentnik ja niisama ka maatamees, kes soowib isefeiiswaks peremeheks saada.

Kuldas moodustasid liitlased — mustad-punased südamefõbrad uusi maavalitsusi?

Läänemaal

said kogud ränga taotuse osaliseks. Suurte firmade tükkide ja lõhede tagajärjel lahkusid paljud tegelased ja poolehoidjad ning andsid omad hääled valimistel Nõunikkude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate Noondusele ja Põllumeeste Noondusele.

Kuid käbedalt asusid kogude Läänemaa mõisnikud ja härra Teemant oma endise riigivanemaliku tarkusega sotsialistidele pakkumisi tegema. Teemant kui harjunud woliniik pakkus waeste kogude wiimase hingeenmistuse sotsidele: kogude leht lasti kirjutada Läänemaa sotside juurest riikmasti (terwelt 2 woliniiku), siis anti sotsidele maawolikogu esimehe ja sekretäri kohad (rohkem ei saanud anda, sest sotsi ei jatkunud!), maawalitsuse abiesimehe ja kooliwalitsuse juhataja kohad jne. Sotsid olid ehmunud ja pörutatud kogude juurest sotsialismi pooltõnimest ja üks sotside woliniik deklareeris siis awameelselt: „kogud rahuldajid kõik meie soowid!“ See on wiist esmakordne juhus poliitilises ajaloo, kus üks purutagurline erakond sotside „kõik soowid rahuldab“.

Uga kelle kulusid siis, kodanikud-walijad?

Seda küsime maawoliniik sots Pussilt, et maawalitsuse liikmete palkade tõstmise põhjuseks olewat kadetus kraawitööliste pärast, kes teenimat rohkem, kui maawalitsuse liige (18.000—20.000 senti kuus). Seepärast maamehe tahtust palka sotsile juure. Sots käseb ja kogumees „rahuldab soowid“, muud midagi.

Nõnda hakkasid need suured sõbrad kohe maamehele uute maaõuude, teede ebaõiglase jaotamise, koolide töörgu lammutamise, rahwale wastumõetawate õpetajate lennutamisega jne. oma walitsemist näitama.

Nõnda laastawad rohutirtsud Läänemaad — wiha ja kadetuse liitlased on käsitäes.

Pärnumaal

jai kogudel ja sotsidel õige hapu abiolu. Kogude maalt-tõlunud maawolnikud olid kui löödud, kui kuulid Tallinna linnahärrade kawatsusi.

Wiimaks tehti sotsidega kaubad kokku ja anti Pärnumaa hariduseala juhtimine sotside hooleks. Muudu läks soojade kohtade jagamine siiski suurte südamepiinade ja tükkide all.

Kui nendelt maameestelt küsiti: „kuidas uute sõpradega läheb?“, löid maamehed käega: „Mis ta on, põllumajandusele raske ajal said sotsid wastu tahtmist Tallinna meeste nõudel walitsemata pandud,“ raputasid pead ja läksid.

Mida ütlesid need kogud enne walimisi-sotside kohta oma lendlehes:

„Sotside õiget nägu tunneme wahesed ja oma sõprad ja püüdeid nad maarahwale päriselt ei usaldagi seletada. Uga iga maapidaja teab, et sots on meil suurem põllumehe waenlane, kuna ta nõuab linnatöölilistele ja ametnikkudele kõrget palka ning lühikest tööpäewa; tahab kõik riigistada, hõõrub siis rõõmu pärast käe, kui jõnkast põllumehest on suure

maksuforma abil suutnud teha kehwiwu, kes linna tülles wõtab „sotside usu“.

Kes tahawad, et maksud weelgi tõuseksid ja ka maal töötatõolistele ning waestemaja elanikkude arvu kaswaks, see andku oma hääled sotsialistidele.“

Kui arwesse wõtta jeda kogude seletust oma walijatele Pärnumaal, siis on waewalt weel kogude tegewuse midagi juure lihada.

Muult kogude linnahärrad ei tunne suurte rahwahulkade petmise puhul mingisugust häbi — maakogumehe süda siiski natuke kipitab!

Wiljandimaal

läksid kogud päris lõhki. Maamehed tahtsid oma linnahärrad maakonnast hoopis ära ajada. Maawalitsuse esimehe, kogumees Lauri saatust oli päris juufekarwa otjas. Siis aga tulid Tallinna mehed ja kargatafid maameestele kurjalt ja tigedalt peale, ning maamehed sunniti kandma oma risti. Kuid sotsidega ei saanud nad siiski maawalitsust teha, sest tiise maamees ei saanud Tallinna igatjustega kaasa minna.

Kulufas pikafõnemes Martinson suurusatanud küll, et „tema oleks ifka maawalitsuse sotsidega teinud“. Smelikul kombel jäi aga see Martinsoni härra ühes kindralkhärri Sootiga maawolikogu ushetaha ja see mehikene ei saanud siis „teha sotsidega“.

Harjumaal

saadeti kogumeeste poolt, kohe walimiste tagajärgede selgudes, oma sekretär sotsidele kaela langema. Ja nõnda langesid need liitlased, rahwa ees aga wolimiste eel kometit mänginud „wahawaenlased“ üksteisele hõlma. Kogude uus ewangeelium käis nõnda: „Harjumaal ei wõi ifka maarahwa esindajad walitjeda, tuleb põlwili paluda linna noorhärriksid, et nad mõjuwalt aitaksid maad sotsistada.“

Ja „erapooletu“ maawoliniik, riigikogu esimees R. Einbura, lausus oma ajaloolised suurfõnad: „Teeme maawalitsuse eeskujuks Gesti rahwale.“

Siis sündiski Harju maawalitsus, kus esimeheks, s. o. maawalitsuse juhiks, pandi kogude poliitiline sekretär ja „noorur“, kes oma lühikesel eluajal päewagi pole omawalitsuse tegewusega tegemist teinud. Kogude wäärilisele suurusele istutasid sotsid oma „nooruri“ räiesti wäärilisena kõrwale. Muudugi ei läinud neil korda Harjumaal maawalitsust täielikult oma kätte hankida, sest selleks puudus neil enamus.

Wirumaal

olid kogud päris hädas. Meil ei olnud sotsidega koos maawolikogus enamust ja seepärast tuli kõnelda ka tööerakonnaga. Tööerakond aga sotsi ei sallinud ja waesed kogumehed ei saanud seepärast pakkuda sotsidele muud, kui ainult palgalist rewisjonikomisjoni esimehe kohta. Et kusagil maakonnas rewisjonikomisjoni esimehe koht palgaline ei ole ja Wirumaal lugu samuti oli, siis tegid kogud leiduse: on weel wõimalust meelesha ja rahwa rahjo jagamiseks — tee aga wiist

on sotside edumeelsete põllupidajate, asunikkude, riigirentnikkude ja wäitemaapidajate häälelenda. „Maaleht“ on hinnata laasandets iga nädal ilmub „Põllumehe nädalleht“. „Maaleht“ ilmub kolm korda nädalas ja maksab tellides ainult 60 senti kuus, 3 kuud — 180 senti, 6 kuud — 350 senti. Sellida wõib igast postiasutusest.

„Maaleht“
1921

serimaal said kodanikud enne valimisi teada põllumeestekogude ja fotside kokkuleppes ja mõlemad erakonnad tulid ränkade kaotustega valimistest välja. Usunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse esindajate arv maavalikogus

tõusis kolmefordseks.

See näitas, kuidas rahvas hindas kogude ja fotside salajast liitu. Niisama ei lastnud ka teadlikumad Petheri maavalikogude walijad endid petta!

Kuid kõige peale vaatamata püüakse panna maameest klassivõitlust õppima. K o l m e a s t a k e s t e l e i j a a n ä i t . Läänemaal, Walgamaal, Pärnumaal jne. maawalitused teha ühtegi otjust, ilma et sellel ei peaks olema fotsialistide täieline poolehoid. Kuidas kogumehed maa huvides töötavad, peaks igale kodanikule mistiski küll selge olema.

Kes hakkab kasvatama meie noorsugu?

Kogude pealekäämised või nende poolt on peaaegu kõigis maakondades antud hariduseelu juhi, s. o. kooliwalituse juhataja kohad fotsialistidele. Need fotsialistlikud koolitõpetajad teatafsid kohe awalikult fotside häälekandjaks, et nüüd tuleb lapsi kasvatama hakata „fotsiaalse kihituse erinõuete kohaselt“. Nõnda hakatakse juba maajamadalast peale kihwitama maalaste hingeelu klassivõitlusega. See on raske hoop, mida maarahwale ja tervele Gesti tulewikule antakse — meie laste kaudu!

Mõnelpool ei läinud põllumeestekogudel ja fotsialistidel korda asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondust maawalitusest kõrvaldada, aimelt seal, kus neil kokku enamust ei olnud.

Kogumehed ja fotsid põllupidajate liikumist „suretamas“.

Wiimajel ajal on must-punane liit häbitunde maha surunud ja wälja tulnud õige seletusega oma häälekandjates. Põllumeestekogude ja fotside liidu ülesanne olla wäljasuretada Usunikkude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate koondust, s. o. edumeelsete, eluterwete põllupidajate liikumist. Niipea, kui see korda läheb, jündiwat kõik jälle klassivõitluse põhimõtte alusel — kord linna kogulane peal, fotside seltsil all, siis jälle fotsi piitfaga kogumehe turjal, ja ifka selles suunas edasi. Waene maamees kannatagu, kui nemad joperdawad. Mingisugust kokkuleppe poliitikat ei olewat siis enam waja. Seda metfikut waenupoliitikat püütawad mõlemad õigustada näitega mõne wälisriigi peale, kus kahe erakonna süsteem häid tagajärgi andwat. Kuid aimulehes riigis, kus kaks erakonda wõistlewad, — Põhja-Ameerika Ühendriikes, on oluford sootuks teine, kui meil. Seal wõistledjad erakonnad on põhimõtete poolest üksteisele wäga lähedal. Kus aga wõim peab minema ühest äärmusest teise, kodanlusest fotsialismis, seal on see süsteem rahwa õnnetsuseks. Ja kas wõib niisugust asja suuremate kogumustega maades juhtuda, et wanameelset ja fotsialistid bloki looksid mõne wahapealse edumeelse erakonna häwitamise otstarbel; näiteks Inglismaal wanameelset ja fotsialistid koos walituse moodustaksid wadameelsete wastu! Selle mõtte wõis wälja handuda ainult klassivõitluse teooriast pimestatub, wahereenunud peaja.

Põllumeestekogude ja fotsialistide tegewiis on hoop näkku rahwale — Eistudes kohalikul omawalituses tülitsemise ja klassivõitluse keerdu. Rahwas juba näitas, et ta pooldab kokkuleppe waimu. Seepärast ei olnud walimistel ka edu terawa klassivõitluse õhutamisel põllumeestekogudel ja fotsialistidel. Kas on nüüd kaks äärmust lepitumaks muutumud programmilistes küsimustes? Rahwaks ei. Mõlemad liitlased eitawad kõige kindlamalt kokkulepet töötawa alusel. Niinkeseks liidu aluseks on waen väikepõllupidajate, misjuguiseid meie Gesti põllumeeste seas ligi 90% on, liikumise wastu ja hirm selle ees.

Ejalgu häbenesid liitlased jeda alust awalikult ette tuua. Nad püüdsid seletada, nagu oleks asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondus suuri nõudniisi seadnud maawalituse moodustamisel, mida nemad ei olla jõudnud täita. See seletus ei ole õige.

Usunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koondus ei ole mingisuguste liitlased nõudmistega esinenud.

Meie olime igalpool nõus maawalitsemisest osa wõtma, nagu jeda walijad meie ülesandeks olid teinud, ka kõige wäheima wõimalikult arwu esindajatega, kuid meid on kõrwale tõrjutud. Ei olnud üldse huwitatud meie walijate nõudmistest. Meie ei teinudki ifkute küsimusi, oleme nõudnud ainult maa huwide rahuldamiist. Teadku walijad, et meie ei ole rahwa ülesande täitmiseist loobunud, waid meid püütawad eemaldada mõimult need, keda maarahwas wäheima usaldusega on krooninud.

Kogumeeste ja fotside poolt soowitatud süsteem wiib rahwa hukatusse.

Peetagu meeles, et meie riik satub sel kombel suure tuldupurtstawa mäe jalale. Suured ifjemised wapustused on meie riigile äärmiselt hädasohtlikud. Usunikkude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate koondus on olnud äärmuste taljutajaks — Gesti riikluse huwides. Äärmiste erakondade rünnak maa keskerakonna wastu, punase ja roheline liin all, on sellespärast wõitlus Gesti riikluse — sinise-must-walge liin wastu. See on ühtlasi suurmaapidajate ja nende laste wõitlus ifeseisewa väikepõllupidaja wastu.

Kõik väikepõllupidajad asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate koonduse ümber!

Kõik põllupidajad, kellel kallis juhtmõte, et Gesti riiki kannaks waba ja ifeseisew väikepõllupidaja, koondugu kindlamalt U. R. W. koonduse ümber, kes kaitseb ühtlaseft väikepõllumehe huwisi, olgu see wanatalupidaja, asunik, riigirentnik ja niisama ka maatamees, kes soowib ifeseiswaks peremeheks saada.

on fotside edumeelsete põllupidajate, asunikkude, riigirentnikkude ja väikepõllupidajate häälekandja. „Maaleht“ on himata laasandeks iga nädal ilmuw „Põllumehe nädalleht“. „Maaleht“ ilmub tolm korda nädalas ja maksab tellides ainult 60 senti kuus, 3 tuud — 180 senti, 6 tuud — 350 senti. Sellida wõib igast postiasutuseft.

„Maaleht“

Ruudas moodustasid liitlased — mustad-punased fudamefõbrad uusi maawalituse?

Läänemaal

said kogud ranga kaotuse ofalifeks. Suurte ifjemiste tiitide ja lõhede tagajärjel lastusid paljud tegelased ja poolehoidjad ning andsid omad hääled walimistel Usunikkude, Riigirentnikkude ja Väikepõllupidajate koondusele ja Põllumeeste koondusele.

Kuid täbedalt asusid kogude Läänemaa mõisnikud ja härra Teemant oma endise riigivanemaliku tarkusega fotsialistidele pakkumisi tegema. Teemant kui harjunud wolinik pakkus waeste kogude wiimase hingetõnnistuse fotsidele: kogude leht lasti kirjutada Läänemaa fotside juurest riikmest (terwelt 2 wolinikku), siis anti fotsidele maawalikogude esimehe ja sekretäri kohad (rohkem ei saanud anda, sest fotsi ei jatkunud!), maawalituse abiesimehe ja kooliwalituse juhataja kohad jne. Fotsid olid õhmunud ja pörutatud kogude juurest fotsialismi pooldamisest ja üks fotside wolinik deklareeris siis awameelset: „kogud rahuldafid kõik meie soowid!“ See on wist esmakordne juhust poliitilises ajaloois, kus üks purutagurline erakond fotside „kõik soowid rahuldab“.

Aga kelle kulus, kodanikud-walijad?

Seda küsleme maawalinik fotsi Pusfitt, et maawalituse liikmete palkade tõstmise põhjuseks olewat kadunud kraawitõõlise pärast, kes teeniwat rohkem, kui maawalituse liige (18.000—20.000 senti kuus). Seepärast maamehe taskust palka fotsile juure. Sots läheb ja kogumees „rahuldab soowid“, muud midagi.

Nõnda hakkasid need suured fõbrad kohe maamehele nute maafude, teede ebaõiglase jaotamise, koolide wõrgu lammutamise, rahwale wastuwõetawate õpetajate lennutamisega jne. oma walitsemisest näitama.

Nõnda laastawad rohhtirtsub Läänemaa — wiha ja kaduse liitlased on kätkäes.

Pärnumaal

fai kogudel ja fotsidel õige hapu abieliu. Kogude maalt-tulnud maawalinikud olid kui löödud, kui kuulsid Tallinna linnahärrade kawatsusi.

Wiimaks tehti fotsidega kaubad kokku ja anti Pärnumaa hariduseala juhtimine fotside hooleks. Muidu läks soojade kohtade jagamine fotside suurte fudamepiinade ja tiitide all.

Kui nendelt maameestelt küsiti: „kuidas nute sõpradega läheb?“, lõid maamehed käega: „Mis ta on, põllumajandusele raske ajal said fotsid wastu tahtmist Tallinna meeste nõudel walitfema pandub,“ raputasid pead ja läksid.

Mida ütlesid need kogud enne walimisi-fotside kohta oma lendlehes:

„Fotside õiget nagu tunnawad wahesed ja oma fiftiifid ja püüdsid nad maarahwale päriselt ei usaldagi seletada. Aga iga maapidaja teab, et fots on meil suurem põllumehe waenlane, kuna ta nõuab linnatõõlistele ja ametnikkudele kõrget palka ning lühikeft tööpäewa; tahab kõik riigistada, hõõrnub siis röömn pärast käe, kui jõnkast põllumehest on suure

maafuorma abil jantnud teha kehwiiku, kes linna tulles wõtub „fotside usu“.

Kes tahawad, et maafud weelgi tõusefid ja ka maal töötawõliste ning waestemaja elanikkude arv kaswaks, see andku oma hääled fotsialistidele.“

Kui arwesse wõtta jeda kogude seletust oma walijatele Pärnumaal, siis on waewalt weel kogude tegewusele midagi juure lisada.

Mimult kogude linnahärrad ei tunne suurte rahwahulkade petmise puhul mingisugust häbi — maafogumehe jüda fiski natuke kipitab!

Wiljandimaal

läksid kogud päris lõhki. Maamehed tahtsid oma linnahärrad maatomast hoopis ära ajada. Maawalituse esimehe, kogumees Lauri saatus oli päris jumfekarwa otsas. Siis aga tulid Tallinna mehed ja kargatasid maameestele kurjalt ja tigevalt peale, ning maamehed sunniti kandma oma riski. Kuid fotsidega ei saanud nad fiski maawalitust teha, sest tiise maamees ei saanud Tallinna igatsusega kaasa minna.

Ruudas pikafõnemes Martinson suurustanud küll, et „tema oleks ifka maawalituse fotsidega teinud“. Smelikul kombel jäi aga see Martinsoni härra ühes kindralhärä Sootfiga maawalikogude uifetaha ja see mehikene ei saanud siis „teha fotsidega“.

Harjumaal

saadeti kogumeeste poolt, kohe walimiste tagajärgede selgudes, oma sekretär fotsidele kaela langema. Ja nõnda langesid need liitlased, rahwa ees aga walimiste eel kometit mänginud „wihawaenlased“ üksteisele hõlma. Kogude uus ewangeelium käis nõnda: „Harjumaal ei wõi ifka maarahwa esindajad walitfeda, tuleb põlwili paluda linna noorhäräsid, et nad mõjuwalt aitaksid maad fotsistada.“

Ja „erapooletu“ maawalinik, riigikogude esimees K. Einburd, lausus oma ajaloolises suurõnades: „Teeme maawalituse esknjuks Gesti rahwale.“

Siis jündiski Harju maawalituse, kus esimeheks, s. o. maawalituse juhiks, pandi kogude poliitiline sekretär ja „noorur“, kes oma lühikesel eluajal päewagi pole omawalituse tegewusega tegemist teinud. Kogude wäärilisele suurusele isutafid fotsid oma „nooruri“ täiesti wäärilifena kõrwale. Muidugi ei läinud neil korda Harjumaal maawalitust täielikult oma kätte hakkida, sest selleks puudus neil enamust.

Wirumaal

olid kogud päris hädas. Neil ei olnud fotsidega koos maawalikogus enamust ja seepärast tuli kõnelda ka tööerakonnaga. Tööerakond aga fotsi ei sallinud ja waesed kogumehed ei saanud seepärast pakkuda fotsidele muud, kui ainult palgalist rewisjonikomissjoni esimehe kohta. Et kuskagi maakonnas rewisjonikomissjoni esimehe koht palgaline ei ole ja Wirumaal Ingu jamm oli, siis tegid kogud leiduse: on weel wõimalust meelesha ja rahwa rahwa jagamifeks — tee aga wist

palgalisi kohti! Dogud kauplesid sofsidelt selle eest vastutajaks maavolikogu abijuhataja koha — kahjuks küll ilma kindla palgata, aga suur au on siiski.

Järvamaal

tahti kõik jelleks, et kogud sofsidega võiksid rahulikult nofsida. Mõnele mehele on isegi pakutud sooja kohta ja waluraha, et muudkui anna hääl ja hing. Kuid ülesostjad on häbistatult minema aetud.

Lõpuks pandi maad walitfema jälle Sõnajalg, kes kogude lendlehe järgi olewat ajanud Järvamaal „õnnupojapolitikat, pillanud maakonna raha ebaotsustarbekohaselt, olewat maakonna wiinud ksfendawasse seiskord ja jne.“

Nüüd on tüürafondlase Sõnajala „õnnupojapolitika“ kogudele väga armas ja samuti kuldne on fots Krabi „hariduspolitika“.

Saaremaal

oli maawalitfufe moodustamisega alguses väga raske. Dogude kuldne plaan sofsidele kaela hakata, ajas maal saarlase wihale. Nõnda käisid paljud maa kogud suusõnaliselt ja kirjaliselt linnahärradele teatamas, et nemad omad kogud ära likwideeriwad, kui sofsidega walitfus tuleb. Dogude „eriteadlane“ Otsstavel softis wallast walda, et rahustada mäshumehi. Kuid saarlane on kangekaelne ja waene eriteadlane pidi mõnes kohas käima väga mitmed korrad. Wiimaks toodi Tallinna mehed kohale ja sofmitti abielu (rahwas üttele: häbielu) sofsidega. Nõnda pani Tecnant Saaremaa kogudele „rõnga ninna“ ja andis nõõri-ldi sofside wedada.

Tartumaal

tahtis kogude ja sofside siidamesõprus ja liit kalliks minna rahwaerakonnale. Nimelt nõudis wiimane, et hariduseala juhtimist ei tohi anda sofsidele. Maarahwõal on sofside tegufemiseft väga kurwad kogemused. Dogudele oli see aga täieline uudis ja nemad toetasid kindlasti softi. Et kogudel ja sofsidel wolikogus enamus, siis tuli rahwaerakondlastel waitida. Kuid hiljem selgus, et kogudel oli sofsidega jälle olnud „jagamine“. Nimelt said kogud tasuks ühe suurepalgalise koha maawalitfufe juures ja andsid siis sofsidele selle eest looliwalitfufe ja maa laste kaswatamise ala korraldamise.

Nii peenikeselt „jagati“ Tartumaal.

Wõrumaal

olid kogud igalpool enne walimisi walimis oma kaua-ogseid liitlasi — softe soimama. Kui aga kätte jõudis maawalitfufe moodustamine praeguste walimiste pärale — langesid kogud jälle sofsidele kaela. Suure lüdamerahuga anti sofsidele maakonna hariduspolitika ajamine. Kuidas softid seba kolme aasta kestel nii usufasti maarahwa nuhtluseks on ofanud korraldada — see oli selgesti kogumeestel filmade ees. Ja kogude „maameeste“ wiis häält furuti „nimameeste“ kahe häällega koos sofside sappa. Nõnda wõib must-punane

sõprus festa kama — kusjuures enne walimisi maarahwale ilufasti puru filma puistati ja kawalalt sisse weeti.

Walgamaal

pöörasid kogud enne walimisi kõigi kodanliste erakondade poole, et ühiselt walimistele minnes sofside ainuwalitfemisele Walgamaal lõppu teha. Selle ilufafõnafi, kurikawalate tagamõtetega plaaniga weeti armetult sisse rahwaerakond, kes oma ainufese koha maavolikogus kinkis — kogudele.

Wida aga tegid samal ajal kogud?

Rad sofmisid sofsidega enne walimisi kokkuleppe teiste kodanliste erakondade wäljajätmiseks maawalitfufest.

Nõnda petfid kogud awalikult kõiki teisi erakondi ja terwet Walgamaa walijaskonda, et hiljem koos sofsidega walitfeda. Waewalt wõib üks erakond walijatega ja nende arwamistega hullemlalt ümberkäia, kui Walgamaa kogud seda tegid.

Selle enne walimisi loodud kokkuleppe alusel walitfendadi Walgamaad kogude ja sofside „noorhärarad“. Üleriikliselt tuntud omawalitfustegelane, kaua-egne Walga maawalitfufe efimees S. Mõttus tõrjuti aga kõrwale! Mispäraft? Sellepäraft, et S. Mõttus sai ükfinda ühe kolmandiku kogu Walgamaal äraantud häälteft — nimelisi hääli, f. o. üle 3000 allakriipsutufe. See wastutulelik rahwa usaldufega tegelane ei tohtinud kauem rahwa asju ajada — seft linna noorhäraradel oli tarwis näidata, kuidas rahwa asju mitte ei pea ajama. Kodanikud, filmad lahti!

Pefserimaal

loodi kogumeeste ja sofside wahel siigaw siidamesõprus ja liit juba enne walimisi. Rahwale aga mängiti kometit. Nõnda kirjutas kogumeeste walimiste-eelne lendleht oma lepinglastest: „Sotsialistide lõppsihtiks on munta kõiki põllupidajaid „riigimoonakateks“ erakomandufe (liiknwa ja liikumata warandufe) ärakaotamise teel, kommunnuna sifeseadmisefks praegufe Wenemaa eeskujul. Minult need, kes sarnasti Wenemaa kommunistlist ja softialistlist korda ühes lõpmata hädada ja wilefustega, juntide spekulafiooni ja omawoliga rahwale soowiwad — hääletawad softialistide nimekirja poolt.“

Walijad said aga liitlaste salafawalateft kawatus-est teada ja kogud ning softid said walimistel rängalt liitia. Sfegi nende liidrid Ujai ja Golberg jäid ufjetaha. Wäikepõllupidajate koondufe efundajate arw maavolikogus tõnfis 2 pealt 6 peale, f. o. kaswas kolmekordseks.

Ja kui neil läbiukfunud sõpradel ei olnud wõimalist, meelitamise ja „arastimiste“ katsebe peale waatamata, maawalitfust teha, siis ksfendasid nad: neid on kõrwale tõrjutud! Nii alatuud mõtteid, kui läbiukfunud kogude mehed Pefserimaal tarwitafid, — pole haritud ilmas kõrgedel kohadel seisnud isikute poolt weel nähtud. Kuid see on ju rikaste meeste aus poliitika!